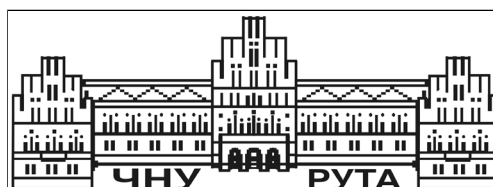

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії України та регіоналістики
Чернівецький відділ Українського географічного товариства

«ГЕОГРАФІЯ, КАРТОГРАФІЯ, ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА»

*Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри
Географії України та регіоналістики
(м. Чернівці, 31 жовтня - 2 листопада 2025 р.)*

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025

УДК 91+528.9+37.016:91](082)

Редакційна колегія: Джаман В.О., Джаман Я.В., Заблотовська Н.В., Заячук М.Д., Костащук В.І. , Костащук І.І., Костенюк Л.В. , Паланичко О.В. , Пасічник М.Д., Ющенко Ю.С.

Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри Географії України та регіоналістики (м. Чернівці, 31 жовтня 2 листопада 2025 р.) – Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 568 с.

ISBN 978-617-8703-32-5

У збірнику представлено матеріали міжнародної науково-практичної конференції **«Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика»** присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри Географії України та регіоналістики, де розкрито результати досліджень науковців з вивчення актуальних питань сучасної географічної науки задля розвитку та відбудови Української держави.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

УДК: 502+316.3 (477)(08)

ISBN 978-617-8703-32-5

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2025
© Колектив авторів, 2025

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ. ПОСТАТІ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ

БІЛОКРИНИЦЬКИЙ Сергій ПОСТАТІ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ (проф.Харченко А.С.).....	12
ВІСРУ Іван ЕТНОКОНФЕСІЙНА ТА ЛІНГВІСТИЧНА СТРУКТУРА НАСЕЛЕННЯ БУКОВИНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1918–1940)	14
ГРИЦКУ Вероніка, ПРИСАКАР Віталій, КОВБІНЬКА Галина ЖИТТЄВИЙ ТА НАУКОВИЙ ШЛЯХ ПРОФЕСОРА ВАСИЛЯ МИКОЛАЙОВИЧА ГУЦУЛЯКА - ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО ГЕОГРАФА І ПЕДАГОГА.....	23
ДЖАМАН Василь, ДЖАМАН Ярослав НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА ЯРОСЛАВА ЖУПАНСЬКОГО	26
ІЛЬКІВ Микола ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ АВСТРІЙСЬКИХ МАП БУКОВИНИ XVIII СТ. В АРХЕОЛОГІЧНИХ СТУДІЯХ	29
ПАВАЛАКІ Міну ЕВОЛЮЦІЯ РЕФОРМИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА БУКОВИНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	34
ПЛАТОНОВ Олександр ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ БУКОВИНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	39
РІДУШ Богдан, КОСТЮК Уляна НАУКОВИЙ ВНЕСОК ФІЗИКО-ГЕОГРАФА ВАСИЛЯ ІВАНОВИЧА ЛЕВИЦЬКОГО	42
СТАФІЙЧУК Валентин УКРАЇНСЬКІ ДОСЛІДНИКИ АФРИКИ У XVIII – НА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ	45
СУМАТОХІНА Ірина ІСТОРІЯ ГЕОГРАФІЇ ЯК РЕСУРС ДЛЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ІННОВАЦІЙ	47
АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО	
АРІОН Оксана, КУПАЧ Тетяна, ОЛІШЕВСЬКА Юлія, ДЕМ'ЯНЕНКО Світлана ЛАНДШАФТНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА СПАДЩИНА м.ВИЛКОВЕ.....	50
АТАМАНЮК Ярослава, КРАВЗ Дмитро БІОГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА ПРИДНІСТЕРСЬКИХ ЛАНДШАФТІВ: РІЗНОМАНІТТЯ, ЗАКОНОМІРНОСТІ, СУЧАСНІ ЗМІНИ.....	55
БУКАТКА Валерія, ДОРОШКЕВИЧ Сергій МОЖЛИВОСТІ ПАЛЕОМІКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПАЛЕОГЕОГРАФІЧНИХ РЕКОНТРУКЦІЯХ (ЗА ДАНИМИ АНАЛІЗУ СУЧАСНОЇ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ)	58
ДЕНИСИК Григорій, КАНСЬКИЙ Володимир, СИТНИК Олексій ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВИХ ЛАНДШАФТОЗНАВЧИХ ШКІЛ	62
КІЛІНСЬКА Клавдія СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ СОЦІАЛЬНОГО ЛАНДШАФТУ: ВИДОВА СТРУКТУРА ТА РІЗНОМАНІТНІСТЬ	64
КУШНІР Анатолій, ЛЕЙБЕРЮК Олександр, ШВАЙКО Володимир, МАРУЩИНЕЦЬ Андрій, САЧКО Анастасія, ХАРИТОНОВА Ірина, КАРАВАН Володимир АНАЛІЗ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ АГРАРНОЇ СФЕРИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД КИЇВСЬКОГО ПРИДНІПРОВ'Я, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ (ПОПЕРЕДНІ РЕЗУЛЬТАТИ)	68

МАРУНЯК Євгенія, ЛІСОВСЬКИЙ Сергій ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЛАНДШАФТНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	73
МИХАЛЬКОВА Тетяна, ГРИНЮК Олег ЛАНДШАФТНА СТРУКТУРА ПЗФ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	76
МІЩЕНКО Олена ВПЛИВ ВОЄН НА ПРОСТОРОВИЙ РОЗПОДІЛ ТА СТРУКТУРУ ТАФАЛЬНИХ ЛАНДШАФТІВ	80
ПЕТЛІН Валерій РОЛЬ СТРУКТУР В ОРГАНІЗОВАНOSTІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СИСТЕМ	83
ГІДРОЛОГІЯ, КЛІМАТОЛОГІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ: СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ, МОДЕЛЮВАННЯ ТА ВИКЛИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
ALBUQUERQUE Antonio SITING ARTIFICIAL RECHARGE BASINS: A GIS-MCDA APPROACH USING TREATED WASTEWATER.....	86
IGONKIN Dmytro INTERNATIONAL APPROACHES TO RIVER SYSTEM MAPPING: DATA CHALLENGES AND ACCESSIBILITY	94
TARNOVETSKYI Vadym FORMALIZATION OF ENVIRONMENTAL ASSESSMENT IN UKRAINE: CAUSES AND CONSEQUENCES.....	96
HUTSUL Susanna DEFORMATIONS OF THE PRUT RIVER CHANNEL DURING THE PERIOD FROM THE MID-19TH CENTURY TO THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY WITHIN THE CHERNIVTSI REGION	98
ДАНИЛЬЧЕНКО Олена ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ РІЧКИ ЗА ВІЗУАЛЬНОЮ ТЕСТ-МЕТОДИКОЮ НА ПРИКЛАДІ ДЕЯКИХ РІЧОК СУББАСЕЙНУ СЕРЕДНЬОГО ДНІПРА У МЕЖАХ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	102
ІЛЬІН Леонід, ІЛЬІНА Ольга ВОДОЗБОРИ РІЗНОТИПНИХ ОЗЕР ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТРУКТУРА Ї ГОСПОДАРСЬКА ОСВОЄНІСТЬ	108
КОСТЕНЮК Людмила, ЗАБЛОТОВСЬКА Ірина ГІДРОЛОГІЧНИЙ РЕЖИМ РІК ВЕРХІВ'Я ПІВДЕННОГО БУГУ.....	111
ЛУЦОВ'ЯТ Антон СТІЙКІСТЬ ВОДНИХ СИСТЕМ МІСТ: ІНТЕГРАЦІЯ SDG 6 У СТРАТЕГІЇ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ	114
ПАЛАНІЧКО Ольга, АРДЕЛЯН Анастасія ДОСЛІДЖЕННЯ СЕЗОННОЇ ДИНАМІКИ ВОДНОГО РЕЖИМУ РІЧКИ ПРУТ В МЕЖАХ УКРАЇНИ.....	117
PASICHNYK Mykola EUROPEAN SYSTEMS FOR HYDROMORPHOLOGICAL ASSESSMENT OF RIVERS: METHOD CONSISTENCY AND LIMITS OF APPLICATION.....	119
ПИЛИПОВИЧ Ольга, ТРОФАНЧУК Сергій ВМІСТ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ У РІЧКАХ БАСЕЙНУ СІВЕРСЬКОГО ДІНЦЯ У ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ	122
ПРИДЕТКЕВИЧ Станіслав, ПРИДЕТКЕВИЧ Юлія, ГАРБАР Владислав, СІКАНЕВИЧ Катерина ГЕОХІМІЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ВОДИ ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ	127

ТИХАНОВИЧ Євген, БОГУСЕВИЧ Сергій	
ВПЛИВ СЕЛЕВИХ ПРОЦЕСІВ У ВЕРХІВ'І БАСЕЙНУ РІЧКИ ЧОРНА ТИСА НА ПОТЕНЦІЙНЕ БУДІВНИЦТВО ГІРСЬКОЛИЖНОГО КУОРТУ	131
ФЕСЮК Василь, ПОЛЯНСЬКИЙ Сергій, ПОЗНАНСЬКА Юлія, ПАРАМУД Віктор	
ВИКЛИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УПРАВЛІННІ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	134
ФОМЕНКО Наталія	
АНАЛІЗ ПРОЦЕСІВ ЕВТРОФІКАЦІЇ БУРШТИНСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА ЗАСОБАМИ ДЗЗ	137
ХОЛЯВЧУК Дарія	
ДОСЛІДЖЕННЯ КЛІМАТУ КАРПАТ: СИНТЕЗ ПРОСТОРУ І ЧАСУ ЗА ДОПОМОГОЮ ПАЛЕОГЕОГРАФІЧНОГО АНАЛІЗУ	139
ЮЩЕНКО Василь	
АНАЛІЗ ЗМІН ПЛОЩІ ВОДНОЇ ПОВЕРХНІ ДНІСТРОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА ЗА ПЕРІОД З 1991 Р. ПО 2021 Р. ЗА ДОПОМОГОЮ ДАНИХ ДЗЗ ТА GOOGLE EARTH ENGINE.....	142
ЮЩЕНКО Юрій, ВУДВУД Марина	
МОЛОДИЙ ЛАНДШАФТ РІЧКИ ЧЕРЕМОШ БІЛЯ С. РОЗТОКИ	145
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СУСПІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЇ	
KOSTASHCHUK Ivan, SMIT Olena	
ON THE ISSUE OF MAPPING THE RELIGIOUS SPACE (BASED ON MATERIALS FROM THE USA AND UKRAINE)	148
LAKOV Plamen, ДАНИЛОВА Ольга, КОСТЕЧКО Андрій	
ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РЕКРЕАЦІЙНОГО ЛІСОКОРИСТУВАННЯ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ	155
БАЛИНСЬКИЙ Миколай	
ПРОСТОРОВІ ЧИННИКИ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)	158
БАРАНОВСЬКИЙ Микола	
СІЛЬСЬКІ ТЕРИТОРІЇ В НЕСПРИЯТЛИВИХ УМОВАХ ЯК ОБ'ЄКТИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	160
БРИК Степан, ЛЯХОВ Сергій	
АНАЛІЗ НІМЕЦЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ ПОБЛИЗУ ЧЕРНІВЦІВ У XVIII-XX ст.	163
ВАСИЛЬЧАК Валентин	
ТРАНСПОРТНО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІНОЗЕМНОГО ТУРИЗМУ	166
ВИННИК Андрій, ПИЛИПЕНКО Ігор	
ДИНАМІЧНІ КІЛЬКІСНІ ОЦІНКИ ГЕОГРАФІЧНОГО ПОЛОЖЕННЯ: МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ	170
ВОЛКОВ Денис, КЛЮЧКО Людмила	
БУДІВЕЛЬНА ГАЛУЗЬ ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ.....	174
ГАБЕЛОК Олександр	
ПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ ДОСТУПНОСТІ АПТЕК У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	178
ГАЛЬЧУК Сергій	
ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА ВОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ МАЛОЇ ГІДРОЕНЕРГЕТИКИ.....	181
ГОЛУБ Геннадій	
ГОЛОВНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	184

**ВИКЛИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УПРАВЛІННІ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

Василь ФЕСЮК

*доктор географічних наук, професор,
завідувач кафедри фізичної географії;*

Сергій ПОЛЯНСЬКИЙ

*кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної географії;*

Юлія ПОЗНАНСЬКА

здобувач другого рівня вищої освіти кафедри фізичної географії

Віктор ПАРАМУД

здобувач другого рівня вищої освіти кафедри фізичної географії

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

м. Луцьк, Україна

fesyuk@ukr.net

Анотація. Розглянуто основні виклики управління водними ресурсами в контексті просторового планування та розвитку територіальних громад України. Проаналізовано географічні особливості водозабезпечення різних регіонів, проблеми застарілої інфраструктури та басейнового підходу до управління. Особлива увага приділена впливу кліматичних змін, соціально-географічним диспропорціям у доступі до води та необхідності інтегрованого просторового планування з урахуванням водного чинника.

Ключові слова: управління водними ресурсами, просторове планування територіальних громад, басейновий підхід до водокористування, географічні аспекти водозабезпечення, інтегроване управління водними ресурсами.

V. Fesyuk, S. Polyansky, Y. Poznanska, V. Paramud. Challenges of sustainable development in water resource management of territorial communities

Abstract. The main challenges of water resource management in the context of spatial planning and development of local communities in Ukraine are considered. The geographical features of water supply in different regions, problems of outdated infrastructure, and the basin approach to management are analyzed. Particular attention is paid to the impact of climate change, socio-geographical disparities in access to water services, and the need for integrated spatial planning that takes into account the water factor.

Keywords: water resources management, spatial planning of territorial communities, basin approach to water use, geographical aspects of water supply, integrated water resources management.

Управління водними ресурсами є одним із найкритичніших аспектів просторового планування та сталого розвитку територіальних громад України. У контексті децентралізації та розвитку спроможних громад питання раціонального використання водних ресурсів набуває особливого значення, оскільки саме на локальному рівні формуються найгостріші проблеми водозабезпечення та

водокористування, що безпосередньо впливають на якість життя населення та економічний потенціал територій.

Географічне розташування та природні особливості територій визначають специфіку викликів, пов'язаних із водним чинником, для різних громад. Громади південних регіонів України, розташовані в зонах недостатнього зволоження степової та лісостепової зон, стикаються з дефіцитом водних ресурсів, особливо у період активної с/г вегетації. Посушливий клімат, низький річковий стік та виснаження підземних водоносних горизонтів внаслідок надмірної експлуатації є реальними загрозами водній безпеці територіальних громад. Натомість Полісся властиві достатні запаси водних ресурсів, але якість вод невисока через природну заболоченість, високий вміст заліза та органічних сполук у воді, що вимагає складної та дорогої водопідготовки.

Просторове планування розвитку громад повинно враховувати стан водних об'єктів як чинник розміщення житлової забудови, виробничих потужностей та рекреаційних зон. Однак практика показує, що генеральні плани населених пунктів та стратегії розвитку громад часто не враховують належним чином водного чинника. Це спричиняє конфліктні ситуації у землекористуванні та деградацію гідроекосистем. Розміщення нових житлових масивів без урахування пропускнуєї спроможності функціонуючих систем водопостачання та каналізації, забудова прибережних захисних смуг, порушення природного стоку створюють додаткове навантаження на водні ресурси та інфраструктуру.

Басейновий підхід до управління водними ресурсами, імplementований у Водну рамкову директиву ЄС та українське законодавство, певною мірою, суперечить адміністративно-територіальному устрою нашої держави. Річкові басейни не збігаються з межами територіальних громад, що створює необхідність скоординованого спільного управління водними об'єктами. Наприклад, громади, розташовані у верхів'ях річок, своєю діяльністю впливають на якість води та гідрологічний режим на нижче територіях, розташованих нижче за течією річки.

Зміна клімату теж ускладнює просторового планування водокористування. Збільшення частоти екстремальних погодних явищ, нерівномірний розподіл опадів протягом року, збільшення тривалості посушливих періодів вимагають перегляду підходів до розміщення водозабірних споруд, створення резервних джерел водопостачання, акумуляції дощових і талих вод. Зростають і вимоги безпеки для громад, розташованих в зонах ризику паводків. Необхідно враховувати ці аспекти при плануванні забудови та проектуванні захисних споруд. Просторові стратегії адаптації до кліматичних змін повинні включати створення зелених коридорів уздовж водотоків, відновлення природних водно-болотних угідь, що виконують функцію природних регуляторів водного режиму.

Застаріла інфраструктура водопостачання та водовідведення є спадщиною радянського періоду, коли системи проектувалися без урахування економічної ефективності та екологічних наслідків. Критична зношеність мереж, спричиняє не лише до втрат води, але й до забруднення ґрунтів та підземних вод через аварійні витоки. Географічна розосередженість сільських населених пунктів у межах територіальних громад робить економічно недоцільним створення централізованих систем водопостачання для всіх поселень. Це вимагає пошуку локальних рішень та альтернативних технологій.

Якість водних ресурсів значно змінюється залежно від географічного положення та господарської діяльності певної території. Громади, розташовані поблизу великих промислових центрів або в районах інтенсивного сільськогосподарського виробництва, стикаються з забрудненням поверхневих і підземних вод важкими металами, нітратами, пестицидами. Просторове планування повинно враховувати створення санітарно-захисних зон навколо джерел водопостачання, обмеження або заборону певних видів діяльності в межах водозборів. Часто це вступає в конфлікт з економічними інтересами громад, які прагнуть максимально використовувати весь природний потенціал для залучення інвестицій та створення робочих місць.

Соціально-географічні диспропорції у доступі до водних ресурсів є однією з найгостріших проблем територіального розвитку. Міські громади мають розвинену інфраструктуру та більші фінансові можливості, забезпечують населення централізованим водопостачанням та водовідведенням. У сільській місцевості значна частина мешканців користується колодязями, вигрібними ямами. Ця просторова нерівність поглиблюється після об'єднання громад, коли міські центри отримують пріоритет у розподілі бюджетних коштів, а периферійні села залишаються без належної уваги.

Інтегроване управління водними ресурсами вимагає узгодження просторового планування на різних рівнях – від регіонального до локального. Схеми планування території повинні враховувати водний чинник як один із ключових обмежень та можливостей розвитку. Зонування території за функціональним призначенням повинно враховувати потреби захисту водних об'єктів, створення буферних зон, збереження природних ландшафтів, що виконують водорегулюючу функцію. Водночас просторові стратегії розвитку громад повинні включати розвиток «зеленої» та «блакитної» інфраструктури, які не лише покращують мікроклімат та естетику середовища, але й сприяють природній інфільтрації опадів та зменшенню навантаження на зливову каналізацію.

Список використаних джерел:

1. Екологічні основи управління водними ресурсами: навч. посіб. / А.І. Томільцева, А.В. Яцик, В.Б. Мокін та ін. К.: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 200 с.
2. Інтегроване управління водними ресурсами / Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/reformy/integrovane-upravlinnya-vodnymy-resursamy/> (дата звернення: 30.09.2025).
3. Фесюк В. О., Карпюк З. К., Шуліковський С. В. Проблеми та перспективи екологічно безпечного стійкого розвитку Ковельської територіальної громади. *Ukrainian Journal of Natural Sciences*. 2023. № 4. С. 199–212.
4. Фесюк В. О., Приходько М. М., Гук Р. В. Екологічні проблеми Володимир-Волинської територіальної громади та шляхи їх вирішення. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. № 1(1), 2023. С. 96–104.
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> (дата звернення: 30.09.2025).